

BRAHEHUS

Text: Tova Sandberg

Vid E4:an strax norr om Gränna ligger en av Sveriges mest besökta sevärdheter, ruinen efter Brahehus. Sveriges vackraste rastplats!

Per Brahe den yngre hade övertagit grevskapet Visingsborg 1633 efter sin farbror Magnus Brahe, Visingsborg var Sveriges största grevskap. Det bestod av mer än 700 gårdar i både Småland och Västergötland.

Per Brahe den yngre lät påbörja uppförandet av Brahehus våren 1638. Den ursprungliga tanken var att byggnaden egentligen skulle bli änkesäte för hans fru Katarina Stenbock. Slottet byggdes utanför Gränna på en nästan 90 meters hög klippa med utsikt över Vättern och Visingsö. Han ville att alla skulle se hans slott uppe på höjden och han själv skulle ha fin utsikt. Samtidigt som Brahehus blev färdigställd grundades Gränna, först kallades staden Brahe-Grenna och för att sedan bara kallas Gränna. När byggnaden var färdig 1650 hade Katarina Stenbock redan dött.

Brahehus inspirerades av tyska medeltida borgar som ofta placerats på bergskammar. Det var ett svårt jobb att få upp allt material som användes till bygget, man använde bland annat Vättersandsten.

Lusthuset är ett hus som bestod av en hög huvudbyggnad med två fyrkantiga hörntorn som var via en mur som stod i förbindelse med varandra och även med huvudbyggnaden. Huvudbyggnaden har en nästan kvadratisk form och är även uppförd av gråsten. Man tror inte att Per Brahe själv har bott i slottet utan att det var hans gäster som bodde där, de bars upp till slottet av tjänare. I bottenvåningen fanns köket medan representationssalar och bostadsrum låg på övervåningen. Inne i slottet fanns det konstsamlingar och i stora salen hängde en målning över slaget vid Lützen.

Samma år 1680, som Per Brahe dog drogs grevskapet till Kronan, Brahehus förföll alltmer efter Per Brahes död och stod öde. Detta frestade förstås en och annan då de visste att Brahe varit en av landets rikaste personer. Sex år senare skedde det ett inbrott som man talade länge om i Gränna. Det var Brahes före detta skogvaktare Petrus Lydolphsson som tillsammans med sin oäkta son soldaten Anders Persson utförde inbrottet. Genom att krypa in genom latrinen lyckades de stjäla en stor mängd föremål. Flera av borgarna i Gränna blev inblandade då de anklagades för häleri. Petrus blir fälld och 1687 dömdes han till döden genom hängning och sonen dömdes till gatlopp.

I September 1708 startade en brand i Uppgränna by. Den här dagen blåste det olyckligtvis en kraftig västanvind vilket gjorde att brinnande halm fördes upp till Brahehus och antände spåntaket. Kvar av den stolta borgen fanns endast rykande murar. Som ruin tilldrog sig Brahehus tidigt resenärens intresse, och det finns många avbildningar som visar den i romantiskt förfall.

Den första restaureringen genomfördes på 1910-talet. Idag är Brahehus en ståtlig ruin med fantastisk utsikt och rastplats alldeles invid motorvägen. Där många stannar till för den fina utsikten mot Vättern och Visingsö. Den senaste restaureringen avslutades 2012.

Källor jag har använt:

<https://www.so-rummet.se/kategorier/per-brahe-dy>

Lusthuset Brahehus författare: Gunnar Lindqvist och Olof Fong

<https://jkpg.com/sv/granna/brahehus/>

Jag har även haft kontakt med Mikael Nordström